

Sveaskog och Länsstyrelsen i Östergötland samarbetar för att bevara vildbin

Många arter av vildbin är hotade. Samtidigt är de mycket viktiga pollinerare i naturen. Exempelvis är hela 70 procent av världens viktigaste jordbruksgrödor beroende av pollinering och i Sverige uppgår värdet av pollineringen till minst 900 miljoner kronor per år. Sveaskog samarbetar med Länsstyrelsen i Östergötland för att återskapa livsviktiga miljöer för vildbin i ett pågående naturvårdsprojekt i södra delarna av länet och samarbetet har gett goda resultat på flera platser.

De flesta känner till honungsbiet och den stora nytta det gör som pollinerare av växter och grödor. Mindre känt är att det finns hela 300 arter av vilda bin i Sverige och att de står för den största andelen av pollineringen. I Östergötland har över 200 arter av vildbin påträffats. Av dessa är ett 30-tal rödlistade och 10 arter berörs av särskilda åtgärdsprogram.

Sedan 2013 har Sveaskog samarbetat med Länsstyrelsen i Östergötland på fem olika platser i de södra delarna av länet kring insatser för att vildbin ska trivas. De livsmiljöer som dessa bin kräver gynnar även många andra blombesökande arter - fjärilar exempelvis.

- I och med rationaliseringen av jord- och skogsbruk under 1900-talet har lämpliga livsmiljöer för vildbin minskat kraftigt. Bland annat har många ogödslade ängs- och betesmarker försvunnit och de kvarvarande är ofta isolerade av skogsmark. Bryn och halvöppna marker saknas ofta, landskapet har blivit mer slutet. Många arter riskerar idag att dö ut om inte de viktiga miljöerna skapas och underhålls, säger Louise Åkerstedt som är miljö- och naturvårdsspecialist i Sveaskog.

Torra och blomrika marker är livsviktiga miljöer för de hotade vildbina och i dagens landskap återfinns sådana miljöer till stor del i exempelvis gamla grustag, sandiga vägslänter, kraftledningsgator och vändplaner. I Östergötlands södra skogsbygd finns både stora sandavlagringar och resterna av ett ålderdomligt odlingslandskap vilket skapar särskilt goda förutsättningar för vildbin och flera andra arter. Gränstrakterna mellan Kinda och Ydre utgör ett nationellt viktigt område för de rödlistade arterna silvergökbi, pärlbi och guldsandbi. Det utgör också ett av landets artrikaste områden vad gäller rödlistade dagaktiva fjärilar.

Bränd yta, Silverån. Foto: Tommy Karlsson

Insatserna som Sveaskog genomför med sina entreprenörer, på platser som Länsstyrelsen valt ut, är bland annat att genom röjning eller bränning av vegetation som tall, sly, ris och gräs hålla sand/grusblottor öppna så att bina kan bygga bo. Att plantera växter som flera av bina gynnas av, i eller intill gruset, ingår också i insatserna. Platsernas ses över varje år så att växterna finns kvar och att annan vegetation som inte är lämplig på platserna inte tagit över.

- Nu ser vi att vårt arbete, tillsammans med våra entreprenörer, har gett goda resultat på flera av platserna, säger Louise Åkerstedt.

Tommy Karlsson, som är biolog på Länsstyrelsen i Östergötland, berättar att de rödlistade arter av vildbin som varit i fokus för åtgärderna snabbt har svarat på de livsbetingelser som insatserna medfört.

- Som exempel har arten guldsandbi återetablerat sig på en plats som den tidigare försvunnit från. Populationen har sedan vuxit till en av de största av arten i Östergötland. Nu väntar vi bara på att guldsandbiets boparasit silvergökbi, som är en starkt hotad art, ska etablera sig på platsen också, säger Tommy Karlsson.

Fakta om solitära vildbin:

De flesta vildbin i Sverige är vad man kallar för solitära. Det innebär att varje hona bygger sitt eget bo där hon föder upp sina larver på pollen. Men hos en del arter lever honorna nära varandra i kolonier. Huvuddelen av våra svenska solitärbin bygger sina bon i marken och behöver för detta lättgrävd sandjord utan för mycket vegetation. Bin är värmeälskande djur och boet anläggs därför på solbelysta och vindskyddade platser.

Men mer än en fjärdedel av våra svenska solitärbin bygger inga egna bon och samlar inte själva pollen till sin avkomma. De parasiterar istället på andra bin genom att lägga

sina ägg i en annan arts bo. När parasitens larv kläckts äter den upp värdartens ägg eller unga larv och livnär sig sedan på värdens insamlade pollenförråd. De parasitiska bina parasiterar ofta bara på en eller ett fåtal värdarter.

Tillräcklig mängd blommande pollenväxter måste finnas inom flygavstånd från boet för att honan ska kunna livnära sin avkomma. Det måste också finnas växter som förser de vuxna bina med nektar som fungerar som "flygbränsle". Ungefär en fjärdedel av de svenska solitärbin samlar endast pollen från en eller fåtal växter. Denna specialisering gör dem mycket effektiva i sin pollensamling men samtidigt känsliga för störningar och variation i blomtillgång. Många av de utrotningshotade arterna är sådana specialister.

För mer information, kontakta:

Louise Åkerstedt, miljö- och naturvårdsspecialist i Sveaskog, 010-544 98 03

Sveaskogs presstjänst, 08-655 90 50, press@sveaskog.se

Pressbilder:

Silvergökbi, foto Marika Sjödin

Guldsandbi, foto Tommy Karlsson

Bränd yta vid Silverån, foto Tommy Karlsson

Planterad ängsvädd vid Silverån, foto Tommy Karlsson